

HJALMAR BRANTING

Hjalmar Branting, født 1860, død 1925, svensk sosialdemokratisk politiker. Han studerte først matematikk og astronomi for å bli vitenskapsmann, men avbrøt disse studier og kastet seg over arbeidsspørsmål og sosialpolitikk. 1887–92, 1896–1908 og 1911–17 var Branting redaktør av Socialdemokraten, som under ham oppnådde stor utbredelse og innflytelse.

1896 ble han innvalgt i Riksdagen fra Stockholm og ble gjenvalgt til sin død. Her kjempet han med kraft og fremgang for sine ideer. Branting var en utmerket taler og agitator. Innenfor arbeiderbevegelsen hørte han til den reformistiske retning, og vek ikke tilbake for samarbeid med borgerlige partier.

Han ytet som opposisjonsmann verdifull medvirkning til gjennomføringen av sosialpolitiske lovgivningsarbeider og til stemmerettsreformen 1907, og var medlem av tallrike riksdagsutvalg. Stor betydning fikk hans personlige holdning under unionsstriden med Norge.

Under krisen 1895 talte han om at «en kula utan order» (rettet mot dem som hadde ansvaret for krigspolitikken) kunne forebygge et svensk angrep mot Norge, og han ble dømt til 500 kr i bot for denne talen. I 1905 var han den fremste talsmann for at Sverige skulle bøye seg for Norges krav, og fremfor alt for fred. Under den første verdenskrig var han en ivrig tilhenger av Sveriges absolutte nøytralitet og bekjempet kraftig de svenske «aktivistiske» og tyskvennlige grupper. Sommeren 1917 stilte han seg i spissen for forsøkene på å få innkalt en internasjonal fredskonferanse på sosialistisk grunnlag.

Etter den store radikal-sosialistiske valgseier høsten 1917 ble Branting finansminister i Edéns samlingsregjering, men nedla sitt verv allerede jan. 1918, og ble riksdagsvalgt «fullmektig» i Riksbanken. Etter Edéns avgang ble han 9. mars 1920 sjef for en sosialdemokratisk regjering. Denne første regjering Branting gikk av allerede 21. okt. 1920; 13. okt. 1921 dannet han et nytt ministerium, hvor han selv også ledet utenriksdepartementet; denne regjering bestod til 1923. Okt. 1924 ble han for tredje gang regjeringssjef, men måtte på grunn av sykdom gå av 24. jan. 1925.

Branting, som på grunn av sin ententevennlige holdning under den første verdenskrig nøt tillit blant de alliertes statsmenn, spilte etter krigen en rolle i Folkeforbundet, hvor han fra 1920 representerte sitt land. Under hans lederskap

ble Ålandssaken tatt opp og avgjort i Folkeforbundet. Hans personlige posisjon var visstnok avgjørende for at Sverige 1922 fikk en plass i Folkeforbundets råd. Hans energiske, men resultatløse innsats 1923 for å få Korfukonflikten løst gjennom Folkeforbundet, hans gjentatte kritikk av Saaradministrasjonen for å gå Frankrikes ærend, hans medvirkning 1924 til en fredelig løsning av konflikten mellom Tyrkia og det engelskdominerte Irak om oljeområdet ved Mosul økte ytterligere hans anseelse.

1921 fikk han Nobels fredspris sammen med Chr. L. Lange.

Hjalmar Branting

Hjalmar Branting er den fremste personlighet som ikke bare svensk, men nordisk arbeiderbevegelse har fostret, og mer enn noen annen enkelt mann la han ved sin kloke ledelse grunnen til den sterke stilling svensk sosialdemokrati har nådd. Brantings *Tal och skrifter* er utgitt i 11 bind (1926–27).

Kilde: http://www.snl.no/Hjalmar_Branting